N°. 441.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . » 5.50.

WOENSDAG 25 OCTOBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon,
Beursteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

De begrootingswetten.

VII.

OORLOG.

Toen de heer Groen van Prinsterer, ter vergoêlijking van het zonderlinge politieke gedrag der Ministers Pahud, Dambenoy en Enslie, de uitvinding deed van den titel van »specialiteit«, die destijds gelijk stond met het: »Vergeeft hun de zonde; want zij weten niet, wat zij doen« — toen kon de heer Groen nooit bevroed hebben, dat die Ministers al het mogelijke zouden doen, om voortdurend aan hunne handelingen dat karakter van »specialiteit« te verbinden. Die Ministers schijnen, inderdaad, den hun geschonken titel te blijven beschouwen als een dekmantel voor vele hunner daden en als een middel tot verschooning voor handelingen, die anders te vergeefs op regtvaardiging wachten.

De heer Dambenoij, Minister van Oorlog, bezit voorwel eene bijzondere »specialiteit«. Het is die, om onwetend te handelen, lijnregt tegen 't geen verwacht mogt worden; om nooit de strekking te kennen van 't geen hij doet. Hierin tracht hij zijne reputatie van »specialiteit« tot de hoogste volmaaktheid op te voeren en zelfs zijne ambtgenooten van Koloniën en ... voorbij te streven; zoodat men te vergeefs van zulke »specialiteit« een tweede voorbeeld vinden zal. Wij brengen slechts enkele sprekende feiten in herinnering.

Als Minister van Oorlog, lid van het Ministerie Thorbecke, nam hij deel aan de anti-revolutionnaire kiesvereeniging: »*Nederland en Oranje*«; zelfs werd hij mede-bestuurder van. Dit wekte, natuurlijk, bevreemding. Maar die bevreemding week alras, toen men Z. Exc. op de meest naïve wijze hoorde verklaren, dat hij het programma dier vereeniging had geteekend, zonder eigenlijk te lezen wat er in stond; dat hij dagelijks zooveel »papiertjes« van dergelijken aard ontving, en dat hij overigens geen strijd kon zien tusschen de beginselen van het Ministerie Thorbecke en van de genoemende vereeniging: »*Nederland en Oranje*«. De Minister van Oorlog regtvaardigde dus zijn gedrag door de bekentenis, dat hij niet wist wat hij had gedaan.

Bij de April-beweging was de heer Dambenoij met het geheele Ministerie Thorbecke zeer homogeen. Met zijne ambtgenooten onderteekende hij den bekenden brief aan den Koning, waarin om »opheffing van den twijfel« of om »ontslag« werd verzocht. Zoo als de brief daar lag, scheen hij den heer Dambenoij niet kras genoeg toe; en om aan zijn inhoud, door mondelingen aandrang, meer kracht bij te zetten, verklaarde die heer zich, als trouw en kordaat ambtgenoot, bereid naar Amsterdam te vertrekken, en den Koning over den brief te gaan spreken. Ofschoon, naar de later gevolgde gebeurtenissen te oordeelen, dat vertrek in verband scheen te staan tot de optreding in het *volgend* Ministerie, bewees toch de heer Dambenoij, later, zonneklaar dat hij eigenlijk de strekking van den brief niet had begrepen, en dat hij dien onderteekend had, meer om »meê te doen«, dan wel, omdat hij het met den inhoud eens was. Door deze, zeer *natuurlijke*, oplossing van hetgeen anders nog al zonderling scheen, week dan ook de verbazing over de optreding van dien heer in het Ministerie, dat het Ministerie Thorbecke verving.

Toen verscheen het rapport van 26 April 1853. Onder de onderteekenaars van dat stuk vond men ook den naam van den heer Dambenoij. Wel verklaarde die heer in dat stuk, dat al hetgeen hij, als Minister van Oorlog, onder het Ministerie Thorbecke gedaan had, zeer de algemeene afkeuring verdiende; maar ook dat raadsel werd op zeer eenvoudige wijs opgelost door het overtuigend betoog, dat de Minister van Oorlog, als »specialiteit« niet verantwoordelijk was voor 't geen hij, als lid van een vorig Ministerie had gedaan, en voor hetgeen hij als lid van een opvolgend bewind, op goed geloof af, in den vorm van een politiek programma, mede-onderteekende.

Tot zóóver heeft dat alles in het woord: »specialiteit« zijne *natuurlijke* verklaring gevonden. Men nam aan, dat de Minister van Oorlog van de politiek niets af wist; en ofschoon er toch nog waren, die met bevreemding vroegen: »hoe het mogelijk ware een goed »Minister van Oorlog te zijn, als men in de politiek zwart »niet van wit wist te onderscheiden,« veegde men — »goedhartig« als de heer van Hall — de »spons« van den Min. van Just. over deze drie feiten heen. Men *wilde* gelooven, dat de heer Dambenoij het onderscheid niet kende, tusschen een anti-revolutionnair programma en de beginselen van het Ministerie Thorbecke. Men *wilde* aannemen, dat de Minister van Oorlog zóó weinig Hollandsch verstond, dat de duidelijke brief van 19 April, voor hem een *rebus* was, en dat zijne »goedhartigheid« en zijn »vertrouwen« op zijne ambtgenooten hem alléén hadden doen teekenen 't geen hij niet verstond. Men *wilde*, eindelijk, aannemen, dat de afkeuring van zijne eigen handelingen, in het programma van 26 April, het sprekendste bewijs gaf van de »specialiteit« des Ministers van Oorlog.

De vrienden van *dit* Ministerie, die dat alles *wilden* gelooven en aannemen — die nog zóó veel meer hebben geloofd en aangenomen — mogen en kunnen zij, in hun eigen stelsel, dezelfde inschikkelijkheid betoonen en hetzelfde beroep op de »specialiteit« des heeren Dambenoij bekrachtigen, wanneer het diens handelingen als *Minister van Oorlog*, en dus als »specialiteit«, uitsluitend geldt?

Ofschoon, blijkens de antecedenten, van de vrienden van dit Ministerie de grootst mogelijke inconsequentiën zijn te wachten — mogen we *dit* niet aannemen. En evenwel kan het antwoord op de vraag: »in hoe ver »handelt de Minister van Oorlog, als specialiteit, in »zaken, zijne specialiteit uitsluitend betreffende, over»eenkomstig zijne antecedenten en het belang des »lands?« alleen de beslissing geven over het budget van Oorlog, thans weder door hem ingediend.

Het vorige Ministerie had het budget van Oorlog teruggebragt tot het cijfer van ƒ 10,400,000. De heer Dambenoij verdedigde dat cijfer; en toen er enkelen waren, die voor het Departement van Oorlog *meer* gelden wilden besteden, legde die Minister de verklaring af, *dat hij voor ƒ 10,400,000 het leger zeer wel in goeden staat kon houden*. Hier geldt het excuus niet van »specialiteit«; de Minister was op zijn eigen, speciaal terrein; en aan die verklaring moet te meer waarde gehecht worden, omdat een Minister van Oorlog, die *niet weten zou* wat het leger noodig had, of die, om »*meê te doen*«, de belangen van 's lands verdediging zou verwaarloozen, onwaardig zou zijn Minister te wezen. En geen van beide gevallen is hier denkbaar.

In 1853 heeft dezelfde »Minister van Oorlog« *vergeten*, dat hij voor ƒ 10,400,000 »het leger in goeden staat kon houden«, en plotseling vroeg hij ruim een millioentje meer, om daarmede het jaarlijksche, normale cijfer van het budget van Oorlog te verhoogen. Was reeds *deze* tegenstrijdige handeling in eene »specialiteit« van oorlog verschoonbaar? De heer Dambenoij trachtte die verschooning te vinden in het betoog, dat Europa's toestand uitbreiding van het leger noodzakelijk maakte. Hoezeer men de kracht van dat betoog niet vatte, gaf men toe en zeide: »Acht *gij* uitbreiding noodig, uit »hoofde van Europa's toestand, wij zullen u, onder uwe »verantwoordelijkheid, het *meerdere* geld geven. Maar »daardoor wordt het budget van Oorlog niet normaal »verhoogd; de meerdere aanvrage is slechts *eene tijde»lijke verhooging.*« Door een amendement van den heer Thorbecke werd aan de aangevraagde verhooging in 1853 het karakter van *tijdelijk* gegeven, en de »speciale« Minister van Oorlog, buiten staat om de verhooging als *normaal* cijfer, in *gewone* omstandigheden, te verdedigen, *vereenigde zich met dat amendement*.

In 1854 heeft echter diezelfde Minister van Oorlog weder *vergeten*, wat in 1853 met zijn »speciaal« budget is voorgevallen, en zonder te blikken of te blozen, vraagt hij, voor 1855, als *normaal* cijfer, in *gewone* omstandigheden, ƒ 11,445,270.00 aan, uitmakende ƒ 1,045,270.00 *meer* dan waarvoor hij vroeger verklaarde »het leger in goeden staat te kunnen houden«! De »specialiteit« des heeren Dambenoij gaat nog verder. Met geen enkel woord wordt er gewaagd, dat ten vorigen jare, slechts *als tijdelijk*, slechts als *buitengewone* uitgaaf, ruim een millioen meer werd toegestaan. De Minister *vergeet*, dat hij zich zelven, na raadpleging met zijne ambtgenooten, *vereenigd heeft* met het amendement van den heer Thorbecke. Kan ook *hier* het excuus gelden, dat de Minister van Oorlog, als »specialiteit«, niet heeft geweten, wat met het budget zijner »specialiteit« is voorgevallen? Op de meest naïve wijze — en alsof 't van zelf sprak — smelt de heer Dambenoij het millioentje van voorleden jaar, gegeven als *buitengewoon*, inéén met de *gewone* ƒ 10,400,000 van de begrooting van 1854, plaatst die uitgaven naast de ƒ 11,445,270.00, die voor 1855 worden aangevraagd, en waagt het, triomphantelijk, te betoogen, dat *derhalve* in 1855 *geen cent meer* wordt gevraagd, dan in 1854!! Is dit alweder het gevolg van de »specialiteit« des Ministers, of eene »speciale« poging, om de Staten-Generaal en de Natie »knollen voor citroenen« (vide Baud *contra* van Hall) te verkoopen?

Wanneer de Staten-Generaal goedwillig zich op die wijze lieten behandelen, wanneer zij door hun votum dergelijke ministeriële »specialiteiten«, — die hun votum van vorige jaren vernietigen — bekrachtigen: wij zouden welhaast geneigd zijn, de taak der Staten-Generaal als een ijdel spel te beschouwen.

Niet enkel de heer Dambenoy, maar ook vorige Ministers van Oorlog hebben verklaard (waaronder de achtenswaardige generaals Voet en Spengler), dat het leger met ƒ 10,400.000 in goeden staat is te houden. Het normale cijfer behoort derhalve te worden gehandhaafd, al is het dan ook, dat men van kostbare, maar nuttelooze organisatiën, reorganisatiën, en verordeningen in de kleeding moet afzien. De krachten onzer Natie gedoogen, in *gewone* omstandigheden, geene grootere opoffering. En is het volstrekt noodzakelijk, dat weder ruim een millioen *meer* moet worden besteed, uit hoofde van Europa's toestand, dat dan eene buitengewone wet, als tijdelijke maatregel, die verhooging bekrachtige; mits het Ministerie *aantoone*, waarom nu eigenlijk verleden jaar de aangevraagde verhooging noodig is geweest, *waarom* zij het andermaal wezen zal? Zoo alléén wordt *het beginsel*, dat voor ƒ 10,400,000 ons leger in goeden staat is te houden, ongeschonden bewaard.

De begrooting van oorlog, zoo als zij is aangeboden, komt ons zóó onaannemelijk voor, dat wij ons de moeite besparen om hare onderdeelen te onderzoeken. Alleen — om een maatstaf te geven van den *indruk*, dien zij bij de Tweede Kamer heeft gemaakt — constateren wij, dat de »onvoorziene uitgaven«, met ƒ 36,000 zijn *verhoogd*, en dat de Kamer »*vrij algemeen*« »zelfs niet wenschte te onderzoeken« wat daaruit moest worden »opgemaakt«; maar dat men die ƒ 36.000 weder van de begrooting wilde geschrapt hebben. Een fraai compliment voor een Minister-specialiteit!

Eindelijk is het voorgedragen budget van oorlog nog uit een ander oogpunt hoogst opmerkelijk.

De Min. van Financiën draagt eene *vermindering van lasten* voor; de Minister van Oorlog, wegens den zorgelijken toestand van Europa, *eene verhooging van zijn budget*. Ten vorige jare bestreed het Ministerie de, door negen leden voorgestelde vermindering van lasten, op grond dat de oorlogstoestand dreigend was; dat de schatkist, in *dien* toestand, geene enkele harer bronnen missen kon of mogt; zelfs waren wetten tot verligting van lasten *gereed*, maar diende men ze niet in »juist wegens dien oorlogstoestand.«

Nu is één van beiden waar.

Of er is een »oorlogstoestand« of er is er geen.

Is er een »oorlogstoestand«, dan is het van het standpunt der Regering, verklaarbaar, dat het budget van oorlog tot een hooger cijfer wordt opgevoerd; maar dan kan, van 't zelfde standpunt, niet te gelijker tijd vermindering van lasten worden voorgedragen.

Is er geen „oorlogstoestand”, dan is het natuurlijk, dat de Regering aan hare belofte, ten vorige jare gegeven, voldoet, en verligting van lasten voordraagt; maar dan is verhooging van oorlogsuitgaven van datzelfde standpunt, niet te regtvaardigen. Dan keeren wij tot den gewonen toestand, en dus tot de normale *f* 10,400.000 terug.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Tot nog toe is het berigt van het aanvangen van het bombardement van Sebastopol niet bevestigd. Dit berigt, eergisteren door den Franschen *Moniteur* medegedeeld, is even als de beruchte depêche van den Tartaar, zoo niet officieel dan toch van gouvernementswege afgezonden. Een officieel agent, de Engelsche consul te Varna, heeft, ofschoon onder reserve, aan een ander officieel agent, den consul te Bucharest, dit berigt doen toekomen; deze heeft dit naar het Engelsche gezantschap te Weenen verzonden; van daar hebben de bladen door hunne correspondenten deze depêche ontvangen, terwijl de Fransche en Engelsche gezanten ze aan hunne regeringen deden toekomen.

Eene depêche van prins Menschikoff, gisteren eveneens door ons medegedeeld, spreekt evenwel dit berigt tegen. Volgens den opperbevelhebber van de Russische krijgsmagt zouden de belegeraars eerst den 15den hunne batterijen opgerigt, hetgeen waarschijnlijk demasqueren bedoelt, hebben, en de gelukkige werking van de artillerie der vesting zou hen niet toegelaten hebben het vuur te openen. Wij hebben gisteren reeds het ongerijmde van deze bewering doen uitkomen. Hoe duidelijk de vroegere depêches tot den 13den aantoonden, dat het vuur niet tegen de vesting geopend was, kunnen wij het laatste berigt niet aannemen. Men vat toch zeer bezwaarlijk, dat het vuur van de Russische batterijen zoo hevig kan zijn geweest, zoodra de belegeraars hunne batterijen demasqueerden, dat deze laatsten zelfs hun vuur niet zouden hebben kunnen openen. Zij zouden dan dadelijk gedemonteerd moeten zijn geworden. Hoe goed geoefend de Russische artilleristen ook mogen zijn, meenen wij de waarheid van deze mededeeling wel in twijfel te moeten trekken.

Volgens eene depêche, in de *Oesterreicher Correspondenz* opgenomen, was tot den 15den niets beslissends tegen Sebastopol ondernomen; de vraag is, wat men echter onder iets beslissends verstaat, en of hiermede de opening van het vuur op den 13den, dan wel de resultaten van dat feit bedoeld worden?

Hoe dit zijn moge, men zal weldra weten, waaraan men zich te houden heeft en men heeft reden om te gelooven, dat men van nu af spoedig en met zekerheid mededeeling zal ontvangen van hetgeen in de Krim gebeurt. Men meldt toch uit Parijs, dat men eene dagelijksche stoombootdienst tusschen Sebastopol en Konstantinopel heeft georganiseerd, van waar de berigten onmiddellijk per koerier zullen worden afgezonden, zoodra er iets belangrijks mogt voorvallen, naar het naaste station aan de Oostenrijksche grenzen; de telegraaf zal dan onmiddellijk deze tijdingen overbrengen. Men zal dus weldra nadere en zekerder berigten kunnen ontvangen.

Intusschen is er een zeer duister punt in betrekking tot de krijgsoperatien, namelijk de positie van Prins Menschikoff, de sterkte der troepen, die hem te hulp zijn gekomen en hetgeen hij zal ondernemen, om de vesting te ontzetten. Het is buiten allen twijfel, dat hij versterkingen heeft ontvangen; dit is zelfs op officiële wijze bevestigd. Een rapport van den vice-admiraal Hamelin, den 8sten dezer door het Fransche gouvernement ontvangen, bevestigt het feit, dat een Russisch corps door de landengte van Perekop de Krim is binnengerukt, en dat het door de Fransche en Engelsche stoombooten is beschoten. Maar de admiraal Hamelin begroot de sterkte van dat corps op niet meer dan 10,000 man en dit strijdt geheel en al met hetgeen geloofwaardige Oostenrijksche bladen mededeelen. Volgens die bladen zou de krijgsmagt, die prins Mentschikoff, met achterlating van 20,000 man te Bakstchi Saraï, waarmede hij tot nog toe het veld hield, naar de landengte van Perekop was te gemoet gegaan, niet minder dan 76,000 man sterk zijn, hetgeen gevoegd bij de vermelde 20,000 man, een leger van 96,000 man vormen zou, waarmede de Russische generaal van den 20 dezer af in staat zou zijn een nieuwen en beslissenden slag aan de verbondene legers te leveren.

Natuurlijk blijft de verantwoordelijkheid van deze cijfers op de Oostenrijksche bladen rusten, waaraan wij die ontleenen. De *Oesterreischer Correspondenz* evenwel deelt cijfers mede, die meer nabij komen aan hetgeen in het rapport van den vice-admiraal Hamelin gezegd is; zij stellen de bij Perekop aangekomene troepen op 15,000 man en datzelfde blad zegt, dat de generaals te Balaklava een krijgsraad hebben gehouden, waarin besloten is dat corps zonder tegenstand te laten oprukken. Waarschijnlijk is dit het ware berigt omtrent 15,000 man, die de generaals binnen Sebastopol, naar men zeide, zouden hebben laten rukken.

De *Lloyd* zegt, dat de generaals Raglan en Canrobert den 5den eene groote verkenning van de belegerde stad hebben gedaan, aan het hoofd van drie afdeelingen, elk van 10,000 man. Deze verkenning zou drie of vier dagen geduurd hebben. De belegeringswerken waren daarom geen enkel oogenblik gestaakt.

Zietdaar alles, wat omtrent het oorlogstooneel wordt medegedeeld. Men kan hier bij nog eene depêche uit Weenen voegen, waarbij een gerucht herhaald wordt, dat dezer dagen aldaar was verspreid, maar dat onder allerlei reserves wordt medegedeeld. Volgens die geruchten zouden de voornaamste Oostenrijksche generaals, tot een krijgsraad bijeengeroepen, besloten hebben een legerkorps op de grenzen van Bohemen bijeen te trekken. Indien het feit waar is, dan is het van vrij groote beteekenis, maar de vraag is juist, of het waar is? Natuurlijk zal men weldra weten wat daarvan is.

Eindelijk is de tekst bekend geworden van de nota van 13 Oct., waarbij Pruissen de Oostenrijksche depêche van 30 Sept. beantwoordt. Wij hebben reeds herhaaldelijk den hoofdzakelijken inhoud daarvan aan onze lezers medegedeeld. Wij bepalen ons dus bij de vermelding, dat Pruissen niet alleen verklaart de tot nog toe gevolgde staatkunde in de Oostersche quaestie te zullen handhaven, maar dat het overigens vrij duidelijk er bijvoegt, dat het zich geenszins met de door Oostenrijk vooropgezette inzigten kan vereenigen, voor zoover betreft de positie van den Duitschen Bond bij de tegenwoordige verwikkelingen in Europa.

Hoezeer de vorm, zooals men vroeger reeds uit Berlijn heeft medegedeeld, voor zoover de uitdrukkingen betreft, inderdaad gematigd mag worden genoemd, is het geheele stuk niet ontbloot van zekere scherpheid tegenover Oostenrijk. Overigens schijnt het ons toe, dat dit stuk niet zoo gunstig luidt voor eene toenadering tusschen de beide groote Duitsche mogendheden, als sommigen wel hoopten. Men weet intusschen, dat men bij eene eerste lezing niet onmiddellijk een oordeel kan vellen over de staatsstukken, die van de Duitsche kabinetten uitgaan, daar de mogendheden van welke zij uitgaan, zich over en weder beklagen, dat zij niet in den werkelijken zin worden opgevat, waarin zij zijn opgesteld. Indien de diplomaten zelven niet juist vatten, wat in de hun gerigte diplomatieke stukken eigenlijk bedoeld wordt, dan moet ieder ander zijn eigen oordeel over die stukken, wel met de meeste behoedzaamheid uiten.

Men heeft vroeger reeds melding gemaakt van eene nota, die onlangs door de gezanten van de Westersche mogendheden bij het Oostenrijksche kabinet zou zijn ingediend. Volgens berigten uit Weenen, waarop men eenig vertrouwen schijnt te kunnen stellen, zou het Keizerlijk kabinet den 12 dezer die mededeeling hebben ontvangen, waarvan het doel zou zijn de goede verstandhouding tusschen de Westersche mogendheden en Oostenrijk nog te versterken. Deze laatsten zouden in dat stuk de goede diensten erkennen, die Oostenrijk reeds aan de gemeene zaak heeft bewezen en nadere mededeelingen trachten uit te lokken over de niet alleen zedelijke, maar ook werkdadige ondersteuning, die deze mogendheid weldra geneigd mogt zijn aan die zaak verder te verleenen.

Den 21sten is, zoo als wij gisteren medegedeeld hebben, de heer von der Pfordten, de eerste minister van Beijeren, te Berlijn aangekomen; wij hebben het doel zijner reis medegedeeld. Van Berlijn zou hij zich, naar men wil, naar Weenen begeven. Sommigen hopen dat hij slagen zal; anderen gelooven dit niet. Intusschen moet het besluit, door Beijeren bekend gemaakt, om zich in geval van oneenigheid tusschen de Duitsche hoven, aan de zijde van Oostenrijk te scharen, diepen indruk te Berlijn hebben gemaakt.

Den 19 dezer is de Beijersche kamer bijeengekomen. Zooals wij medegedeeld hebben, heeft de eerste minister in die zitting eene nieuwe kieswet aangeboden; daarbij is de vertegenwoordiging gegrond op keuzen, door de geestelijkheid, de hoogescholen, de grondeigenaars, de industriëlen en den handel te doen. De heer van der Pfordten heeft daarbij als toelichting gezegd, dat de kieswet van 1848 slechts als een overgangsmaatregel moet worden beschouwd; de verkiezing wegens het cijfer der bevolking was noch een genoegzame waarborg voor de rust en het algemeen belang, noch een zekere steun voor het monarchaal beginsel.

De Pruissische Staats-courant deelt een Koninklijk besluit mede, waarbij de heer von Westphalen, Minister van Binnenlandsche Zaken, als minister van landbouw ontslagen en de heer von Manteuffel, vroeger ondersecretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken, met die portefeuille belast wordt.

De *Wiener Zeitung* van den 20sten deelt mede, dat de Keizerin van Oostenrijk zich in gezegende omstandigheden bevindt.

Gisteren deelden wij ons gevoelen mede, dat de *Landsthing*, de Eerste Kamer van Denemarken, gewis het ontwerp-adres van antwoord op de Troonrede in vijandigen zin tegen het Ministerie zou aannemen. Zij is verder gegaan. In de zitting van 20 Oct. heeft de *Landsthing* zich eenvoudig vereenigd met het adres van antwoord door de *Folksthing* aangenomen, ten gevolge waarvan die vergadering is ontbonden.

Intusschen schijnen de binnenlandsche aangelegenheden niet alleen de drijfveeren van deze handelingen te zijn. De neutraliteits-quaestie is ook eene der redenen van botsing tusschen de regering en de oppositie; de Regering schijnt vast besloten te hebben, geene andere houding tegenover Rusland aan te nemen, dan tot nog toe het geval was, terwijl de oppositie zich aan de zijde der Westersche mogendheden schijnt te willen scharen.

De correspondentiën uit Madrid spreken van groote oneenigheden tusschen de leden van het kabinet ten opzigte van de wet op de recrutering. Men kan dit berigt bezwaarlijk gelooven. Drie weken vòòr de bijeenkomst der Cortes zullen noch Espartero, noch O'Donnell de fout begaan, zich thans van elkander te scheiden. De Parijsche *Presse* deelt intusschen mede, dat de ministers het eens zijn geworden, nadat er belangrijke discussien over dit onderwerp in den minister-raad hebben plaats gehad.

Een berigt uit Madrid van den 19den meldt, dat de Regering de geestelijke Kamer heeft opgeheven en een Raad heeft benoemd om die te vervangen.

Men kondigt eene amnestie voor alle staatkundig veroordeelden aan, die nog vóór de bijeenkomst der Cortes zou in werking treden.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Verslag over het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting.
(Vervolg en Slot.)

§ 21. Zeer vele leden hebben verklaard, in de verhooging der jaarwedden van twee der ingenieurs van de eerste klasse en in de algemeene verhooging der tractementen van de vaste opzigters bij den waterstaat, zoo als een en ander bij de artt. 64 en 66 van dit hoofdstuk wordt voorgedragen, groot bezwaar te zien. Men kon het niet goedkeuren, dat nu reeds de in 1849 vastgestelde organisatie van het corps van den waterstaat zoo geheel en op eene voor de schatkist zoo schadelijke wijze werd ter zijde gesteld. Men meende, dat er alle aanleiding bestond, om zoolang de gemeene wet op den waterstaat niet tot stand is gebragt, in die organisatie zoo min mogelijk verandering te brengen. Wat meer bepaald de opzigters betreft, merkte men aan, dat, zelfs al wierd het beginsel van tractementsverhooging toegegeven, de sprong te groot was. De jaarwedde van de opzigters der eerste klasse klom in eens van *f* 840 tot *f* 1200, en dus tot een hooger bedrag dan menig ambtenaar der regterlijke magt geniet. Ook hier weder scheen, volgens eene in den toelichtenden staat voorkomende uitdrukking, de Minister zich geheel naar het oordeel der inspecteuren van den waterstaat te hebben gevoegd.

§ 23. De grond, bij artikel 68 voor het verleenen van een verhoogd tractement aan den opzigter der landsgebouwen te 's Gravenhage aangevoerd, wordt niet afdoende gekeurd. Het zou verre heen leiden, zoo men aan ieder ambtenaar de hoogste jaarwedde wilde toekennen, door andere genoten van gelijken rang of titel.

§ 24. Bij artikel 69 is de aanmerking herhaald, dat het verkeerd is, terwijl reeds eene hoogere som voor het onderhoud en de herstelling der landsgebouwen te 's Gravenhage wordt geraamd, zich nog andere uitgaven voor te behouden, mede in 1855 voor diezelfde behoeften te doen. Langs dien weg moet de Staatsbegrooting de vereischte eenheid en zamenhang missen. Men vleide zich dan ook, dat van die verdere uitgaven nog zou worden afgezien, meer daar zij waarschijnlijk eene zeer aanzienlijke som zouden moeten bedragen. Onaangenaam werd men verrast door de mededeeling, dat eene geheele reeks der gebouwen van het Binnenhof afgebroken en door nieuwe vervangen moest worden. Is het dan zoo uitgemaakt, vroeg men, dat die gebouwen in 't geheel niet meer voor herstelling vatbaar zijn? Zoo ja, zou dan de min gunstige staat van onderhoud, waarin over 't algemeen de landsgebouwen zich bevinden, niet als eene medewerkende aanleiding tot dien kostbaren maatregel te beschouwen zijn?

Mogt eenmaal de ruimte van 's Rijks geldmiddelen het toelaten, aan het herstel der zoogenaamde Loterijzaal met kracht de hand te slaan, dan zou het in 't oog van velen hoogst wenschelijk zijn, dat tevens aan dit eenig gedenkteeken uit den grijzen voortijd eene meer waardige bestemming gegeven wierd.

§ 25. Op het voorbeeld van vorige jaren wenscht men een verslag te ontvangen van hetgeen met de voor 1853 toegestane sommen tot algemeene verbetering der hoofdrivieren is verrigt.

§ 30. De artikelen dezer begrooting, die den aanleg en het onderhoud van wegen betreffen, geven aanleiding tot het op nieuw uitdrukken van het verlangen, dat eene wettelijke regeling der politie op de spoorwegen en gewone wegen worde tot stand gebragt. De behoefte aan zoodanige regeling wordt toenemend gevoeld. Onder de punten, die met opzigt tot de spoorwegen in aanmerking komen, behoort, naar men meent, dat aan het Gouvernement meer invloed op de regeling van de vertrek-uren der spoortreinen worde toegekend dan het thans bezit.

§ 31. In eene der afdeelingen heeft men het verlangen geuit, ingelicht te worden, hoever de zaak van den aanleg van spoorwegen door de noordoostelijke provinciën des Rijks op dit oogenblik gevorderd is.

§ 35. Bij het nagaan der sommen, onder art. 80 bepaalde rijksbijdragen tot bekostiging van werken uitgetrokken, is in twee afdeelingen met leedwezen opgemerkt, dat daaronder meer dan eenmaal een tweede termijn voorkomt van eene subsidie, waarvan de eerste termijn in 1854 uit de onbepaalde, nieuw te verleenen subsidiën verstrekt. Als zoodanig zijn, wanneer men zich niet bedriegt, te beschouwen de *f* 10,500 voor de verbetering der haven van Middelharnis; de *f* 10,000 voor den aanleg van een weg van de grenzen van Overijssel tot Hengelo; de *f* 10,000 voor den aanleg van een kunstweg van Appingedam tot de Oostwolderpolderzijl; en de *f* 10,000 voor den aanleg van den weg van den Statendijk tot Wolvega. (Zie de letters *m*, *x*, *aa* en *bb*.) Men kan die handelwijze niet goedkeuren en meent, dat in 't vervolg daarvan geen voorbeeld meer behoort te worden gegeven. Meermalen, dat men bevroedt dit ligt, kan het te pas komen, dat aan een bepaald werk een subsidie, 't welk zich gedurende eenige jaren telkens herhaalt, worde verleend; maar dan behoort de eerste termijn van zoodanige subsidie, door het vermelden daarvan op de begrootingsstaten, dan aan de goedkeuring der Kamer te worden onderworpen. Anders wordt door het Gouvernement, buiten weten der Kamer, aan deze een band opgelegd, waaraan zij zich zeer moeijelijk kan onttrekken. Tevens wordt, wat nog enger is, de som der bijdragen aan openbare werken al hooger en hooger

voerd. Uit het verleenen der f 60,000 of f 30,000 voor onbepaalde subsidien vloeit op die wijze een last voor den Staat voort, veel grooter dan dat bedrag, en die op den duur ondragelijk zou kunnen worden. Met zulk een doel wordt dat laatstgemelde bedrag niet verleend. Op nieuw blijkt hier, wat reeds bij § 17 werd aangemerkt, dat, zoo als de begrooting der benoodigde sommen voor openbare werken thans is ingerigt, de toestemming der Staten-Generaal daartoe slechts in 't algemeen, niet voor bepaalde onderwerpen, wordt verleend en dat alles zich oplost in het openen van een crediet aan den Minister.

§ 42. Bij art. 82 is men teruggekomen op de reeds in § 1 van dit verslag gemaakte bedenking, dat dit hoofdstuk der begrooting onvolledig is, in zoover daarbij niet is voorzien in de bijdrage van f 400,000 aan de Rhijnspoorweg-maatschappij, die, als het versmalde spoor in 1855, tot stand is gebragt, verschuldigd zal zijn. Al zij het ook, dat die betaling bij eene afzonderlijke wet moet worden geregeld, dan had daarover bij het indienen dezer begrooting het stilzwijgen niet moeten worden bewaard. Sommige leden meenden zelfs het denkbeeld te moeten opperen, of het niet tot vermijding van noodeloozen omslag zou strekken, indien in dergelijke gevallen, als hier een voorkomt, de voldoening van den verschuldigden termijn eener bijdrage niet bij eene afzonderlijke wet goedgekeurd, maar blootelijk bij de begrootingswet zelve op het Gouvernement magtiging tot de betaling verstrekt wierd.

Bij dezer gelegenheid zal men gaarne eenige mededeeling omtrent den voortgang der werken tot verlenging van den Rhijnspoorweg en omtrent de uitzigten op spoedige aansluiting van dien weg aan het Duitsche spoorwegnet erlangen.

§ 44. Het gezegde aan het slot der Memorie van Toelichting tot dit hoofdstuk gaf aan sommige leden aanleiding tot de aanmerking, dat zij ongaarne aan de Delftsche academie eene nieuwe regeling gegeven zouden zien, zonder dat de wetgeving daarmede wierd gemengd. Het gold hier, ten minste zoo als sommigen dezer leden de zaak opvatteden, een tak van hooger onderwijs, en in allen geval een onderwerp van wetgeving. Lag het, gelijk beweerd werd, in de bedoelingen van het Gouvernement, om de kweekelingen dezer academie voortaan te kazerneren, dan behoorde zulk eene gewigtige verandering niet te worden ingevoerd, zonder dat de wetgeving daarop invloed uitoefende. Welligt kon men de geheele zaak laten rusten tot de volgens art. 194 der Grondwet gevorderde, algemeene wettelijke regeling van het hooger onderwijs tot stand wierd gebragt. Andere leden vereenigden zich geenszins met dit denkbeeld van uitstel en betreurden het, dat niet reeds sedert lang een bepaald stelsel omtrent de Delftsche academie is aangenomen. Sommigen van dezen, uitgaande van het denkbeeld, dat de wet op het hooger onderwijs niet spoedig haar beslag zou erlangen, keurden het goed, dat inmiddels bestaande gebreken in dien tak van publieke dienst werden weggenomen, en namen dus met de gegevene inlichtingen genoegen.

§ 50. Op nieuw wilden vele leden het der Regering aanbevolen hebben, om elke geschikte voorkomende gelegenheid tot het vereenigen van gelijksoortige verzamelingen van wetenschap en kunst te baat te nemen. Niet slechts zou daardoor welligt door den tijd het aantal bewaarders kunnen verminderen, maar de verzamelingen zelve zouden door concentratie in waarde winnen. Met name wees men op het wenschelijke der vereeniging van de drie verzamelingen van Japansche voorwerpen, thans te 's Gravenhage en te Leijden verspreid. Tot een gebragt zouden deze een belangwekkend geheel kunnen vormen.

§ 58. Verscheidene leden toonden zich niet ingenomen met de uitbreiding, die de Regering aan de Koninklijke Academie van wetenschappen wenscht te geven; allerminst met de vermeerdering van f 6000 aan rijkssubsidie, die, blijkens art. 115, daarmede gepaard zou gaan. Ons land, zeiden zij, is rijk genoeg in geleerde genootschappen, dan dat het noodzakelijk zou zijn, dat aantal te vermeerderen. Daarenboven klonk het vreemd, dat, terwijl weinige jaren geleden het voormalig Instituut bij Koninklijk besluit in eene academie wel op mindere schaal, maar met een bepaald doel is herschapen, thans op eens dat instituut herleeft, zonder dat daarvoor van regeringswege eenige andere beweegreden wordt aangevoerd dan dat zulks wenschelijk is voorgekomen. De redenen, die voor het subsidieren van een wis- en natuurkundig genootschap bestaan, hetwelk, zoo het aan zijne bestemming zal beantwoorden, kostbare proeven moet kunnen nemen en als adviserend collegie der Regering van dienst kan zijn, gelden niet voor een genootschap, dat zich aan taal- en letterkunde, of aan geschiedenis en wijsbegeerte wijdt. Nadere inlichtingen omtrent een en ander, zoo mogelijk ook de overlegging van het verslag der commissie die daarover is geraadpleegd, werden van de zijde dezer leden wenschelijk en noodzakelijk geacht. Met dit verlangen vereenigden zich ook verscheidene andere leden, die over de zaak, welke het hier geldt, ongunstig dachten en in der tijd de beperking der Koninklijke Academie tot wis- en natuurkundige wetenschappen niet hadden goedgekeurd. Van deze laatste zijde vroeg men, waarom ook niet eene klasse voor de staatshuishoudkundige wetenschappen bij de Koninklijke Academie werd gevoegd; en waarom, terwijl thans aan die academie het hoogste subsidie zou worden toegekend dat het Instituut gedurende eene reeks van jaren heeft genoten, de klasse der beeldende kunsten daarbij niet wordt hersteld. Eindelijk werd gevraagd, welke inkomsten de Koninklijke Academie op dit oogenblik buiten de rijkstoelage heeft.

Vele leden konden het niet goedkeuren, dat ter-, naar zij meenden, het subsidie aan het Meteorologisch Instituut vroeger als bijdrage voor eene particuliere instelling is verleend, dat instituut thans eene publieke instelling is geworden, met bezoldigde rijks-ambtenaren aan het hoofd. Het nut der zaak werd door hen niet betwist, maar wel dat men in dit opzigt hier te lande het voorbeeld van Engeland of van Noord-Amerika zou kunnen volgen. Ook hier moest men met onze meer beperkte krachten te rade gaan.

§ 63. Men had niet verwacht, dat de heer de Vattemare, wiens werkzaamheid tot het tot stand brengen der internationale ruiling van voorwerpen van wetenschap en kunst men anders op prijs stelt, daarvoor aanspraak zou maken op het erlangen van eene vaste toelage uit 's Rijks kas. Voor de f 500, die hem thans 's jaars zouden worden toegelegd, kunnen reeds vrij belangrijke aankoopen van boekwerken worden gedaan.

§ 64. Met leedwezen heeft men gezien, dat niettegenstaande de uitgaven, die uit de wet van Nivôse voortvloeijen, gelukkig aanmerkelijk beginnen te verminderen, het cijfer dezer afdeeling thans weder hooger is dan vóór 1854. Men erkent trouwens, dat deze verhooging bijna uitsluitend een onvermijdelijk gevolg is der werking van de nieuwe wet op het armbestuur; waarbij dan nog de kosten komen, voor de uitvoering derzelfde wet op het hoofdstuk voor het Departement van Justitie uitgetrokken.

XIde AFDEELING. *Nijverheid.*

§ 65. In eene der afdeelingen heeft men het algemeen betreurd, dat het Koninklijk besluit van den 9den Febr. jl. is uitgelokt, waarbij eene staatscommissie tot het onderzoek naar de werking der bestaande bepalingen op de zeevisscherijen werd ingesteld. Na al hetgeen over dit vraagstuk in de laatste jaren is voorgevallen, kwam, naar men meende, zulk een maatregel, die naauwelijks anders dan als een blijk van toegevendheid aan den aandrang van sommige belanghebbenden kon worden beschouwd, niet meer te pas. Dat de knellende banden, die de vrijheid der visscherijen belemmeren, zoo spoedig mogelijk moesten worden opgeheven, en dat de trapsgewijze afschaffing der premiën moest worden voortgezet, was een punt, sedert lang boven alle bedenking verheven. Niet eens was er behoefte aan de voorlichting eener staatscommissie omtrent de overgangs-maatregelen tot het bereiken van dit doel. Andere leden, zonder zich bepaald over het besluit van den 9den Februarij uit te laten, verlangden met den tegenwoordigen stand van de werkzaamheid der daarbij ingestelde commissie, en zoo deze reeds verslag had uitgebragt, met dat verslag te worden bekend gemaakt.

In zoo verre vereenigde zich de groote meerderheid met het in ééne afdeeling geuit gevoelen, dat ook die meerderheid het uittrekken op de Staatsbegrooting der premiën tot hetzelfde bedrag als in het vorige jaar allezins afkeurde. Dit streed met door den Minister van Binnenlandsche Zaken gedane toezeggingen en met het vrij duidelijk, zelfs nog bij de behandeling der Staatsbegrooting van 1854, gebleken gevoelen der Kamer. Ook volgens die meerderheid moest men door langzame vermindering tot geheele afschaffing der premiën komen. Hoogstens konden die voor de walvischvangst behouden blijven, welk vak van nijverheid werkelijk zonder ondersteuning van 's Rijks wege geheel te niet scheen te zullen gaan. Bleven de premiën, gelijk de Regering voorstelde, tot het in den laatsten tijd genoten bedrag op de begrooting uitgetrokken, dan zouden de reeders daarop rekenen en zich, indien later eene andere beslissing daaromtrent genomen wierd, bitter te leur gesteld vinden. Zeer groot zou die teleurstelling zijn in het geval, hetwelk de Regering als mogelijk stelde, dat bij de herziening der wetgeving op de visscherijen in 1855 tot de geheele, dadelijke afschaffing der premiën besloten wierd. Dan zou noodeloos een schok worden te weeg gebragt, dien ook de tegenstanders der premiën niet wilden. Door het langzaam matigen van deze met de goede beginselen van staathuishoudkunde strijdige toelagen tot geheele opheffing te komen, was sedert lang hun doel geweest.

Slechts bij enkele leden vond het stelsel der premiën verdediging. Zij meenden, dat wanneer men die te spoedig verminderde of afschafte, de visscherijen op verscheidene punten des lands te gronde zouden gaan.

§ 67. Met het oog op de artt. 143 en 144 heeft men gevraagd, wat er is van het nakomen der verpligting, naar aanleiding der wet van 19 Junij 1845 (*Staatsblad* no. 29) aan de Aken-Maastrichtsche spoorwegmaatschappij opgelegd, om ook een zijtak van dien weg naar de steenkolenmijnen te Kerkrade aan te leggen. Men meende te weten, dat deze spoorwegmaatschappij bij de Regering aanzoek had gedaan, om van die verpligting ontslagen te worden.

§ 68. Onder art. 145 van dit hoofdstuk worden tractementen uitgetrokken van een adviseur en van een adjunct-adviseur in zake van werktuig- en scheikunde. De vraag is gedaan, welke diensten door deze ambtenaren worden verrigt.

§ 69. Men wenscht onderrigt te worden, hoever de arbeid gevorderd is aan de herziening der wetgeving op de octrooijen, die, volgens eene bij de behandeling der Staatsbegrooting voor 1854 gedane mededeeling, destijds bij de Regering in ernstige overweging was.

§ 70. Dezelfde vraag is gedaan met opzigt tot de wettelijke regeling van den ijk der maten en gewigten. Men dringt deze vraag te meer aan, omdat deze tak van publieke dienst tot nu toe geen anderen regel heeft dan eenige Koninklijke besluiten, die een zeer verward geheel vormen, en omdat men meent te weten, dat eene nieuwe wet op dit stuk reeds sedert jaren is voorbereid. De aanbieding van een wets-ontwerp daaromtrent aan de Kamer werd dan ook bij het regerings-antwoord op de bedenkingen wegens de vorige Staatsbegrooting als kort aanstaande voorgespiegeld.

§ 72. In al de afdeelingen heeft men zich sterk uitgelaten tegen het hoog bedrag, dat bij art. 150 voor de bevordering der belangen van de Nederlandsche nijverheid op de aanstaande tentoonstelling te Parijs wordt aangevraagd. Slechts zeer weinige leden waren er, die zich geneigd toonden om de aanzienlijke som van f 40,000 daaraan ten koste te leggen. Zoo, gelijk sommige meenden, de Regering ter gelegenheid der Londensche tentoonstelling te karig was geweest, verviel zij thans blijkbaar in een ander uiterste. Hoe wenschelijk het was, dat de Nederlandsche nijverheid te Parijs in 1855 waardiglijk vertegenwoordigd wierd, moest men toch niet zoo ver gaan van door groote sommen eene gekunstelde inspanning der particuliere nijverheid daarvoor te willen te weeg brengen. Aan den ijver der betrokken ingezetenen moest iets worden overgelaten. De klagten over de hoogte van het aangevraagd cijfer verminderen niet bij het nagaan der onderdeelen, waaruit dat cijfer volgens den toelichtenden staat is zamengesteld. Men kon zich niet voorstellen, dat voor het vervoer der goederen, zelfs wanneer dit geheel voor landsrekening wierd genomen, f 9000 zouden noodig zijn, daar dan toch de spoorwegmaatschappijen, ook die in Belgie en Frankrijk, zich tot een kostvrij vervoer der voor de tentoonstelling bestemde goederen bereid hadden verklaard. Het liet zich moeijelijk begrijpen, dat de opstelling en versiering in het gebouw der tentoonstelling, waarin toch niet alle bergmiddelen zouden worden gemist, f 7000 zou vorderen. Dat aan de jury f 3000 zou kunnen worden betaald, scheen onverklaarbaar. Niet het minst leed de post van f 6000 voor reis- en verblijfkosten van eenen commissaris en diens secretaris aanstoot.

§ 73. Sommige leden hebben de aanmerking niet kunnen terughouden, dat de rijkstelegraaf nog geenszins in allen deele aan het doel beantwoordt. Niet slechts heeft te dikwijls stremming en oponthoud in het overbrengen der berigten langs de telegrafische lijnen plaats, maar ook dan wanneer die berigten dadelijk de plaats hunner bestemming bereiken, worden zij geenszins altijd regelmatig genoeg en binnen den kortst mogelijken tijd aan de belanghebbenden bezorgd. Voor zoover dit kwaad aan verkeerde inrigting der bureaux of aan minderen ijver der ambtenaren te wijten mogt zijn, wenschte men dat de Regering daarin voorzag.

§ 76. Door enkele leden is aangedrongen op de herziening der wet op de jagt en visscherij, welke, hunnes inziens, in meer dan een opzigt niet gelukkig werkt. Zij herinnerden daarbij, dat de voordragt van wijzigingen in die wet ten vorigen jare zeer stellig, zelfs binnen een thans reeds verstreken tijdsverloop is toegezegd.

§ 79. Met leedwezen heeft men opgemerkt, dat de werking der bestaande wetgeving op de burgerlijke pensioenen, ook wat het Departement van Binnenlandsche Zaken betreft, tot gestadige vermeerdering van het cijfer der te betalen pensioenen leidt.

's Gravenhage, 24 October.

Z. M. heeft aan den gepensioneerden kapt. luit. ter zee C. Heije, behoord hebbende tot het zeewezen in Nederl. Indie, laatstelijk directeur van het marine-etablissement op het eiland Onrust, thans in Nederland aanwezig, vergunning verleend tot het voortdurend dragen van de activiteits-uniform van het corps, waartoe hij laatstelijk heeft behoord, en van de onderscheidingsteekenen aan den rang van kapit. luit. ter zee verbonden.

De *Echo Universel* geeft — gelijk wij reeds gisteren verwachtten — het volgende *bepaalde dementi* aan het berigt van den *Nieuwsbode*, waarbij werd tegengesproken het verhaal betrekkelijk het, onlangs gebeurde tusschen de heeren van Hall en Belmont, over de uitlegging van het woord *enforcement*.

«Het ministeriële blad van de residentie put thans uit de artikelen van *de Tijd* den noodigen moed, om het feit tegen te spreken, dat onlangs tusschen den minister van buitenlandsche zaken en den heer Belmont zou hebben plaats gehad. Dit blad bepaalt zich nogtans tot eene bloote ontkenning en daar men zijne waarheidsliefde van oude dagteekening kent, kunnen wij ons nog steeds *als beter ingelicht beschouwen*, ofschoon onze *bevestiging* overigens steunt op inlichtingen, die geput zijn uit eene bron, welke (zonder de heer Belmont te zijn, naar men algemeen gelooft) niet te min *bewezen* heeft van de zaak van Gibson *veel meer* te weten dan het blad, waarvan sprake is.

«Men kan ons, gelijk ieder ander dagblad, verkeerdelijk inlichten; maar alvorens dit toe te geven, vooral nadat men zoo vele authentieke inlichtingen gegeven heeft, mogen wij iets anders eischen dan eene bloote ontkenning van de zijde van een blad, dat zoo dikwerf met de opregtheid en goede trouw in tegenspraak is. Wij hebben het afschrift gepubliceerd van diplomatieke nota's, waaruit op onwederlegbare wijs, bewezen is, dat de heer van Hall zeer nederig de teruggave verzoekt van, op ligtzinnige wijs aan den heer Gibson afgegeven stukken, en dat deze in zijn eisch zeer krachtig door het gouvernement der Vereenigde Staten ondersteund wordt. Dat nu het blad, dat verklaart in betrekking te staan tot een persoon, die in staat is omtrent de zaak zeer juist te zijn ingelicht, *op zyne beurt* zijne logenstraffing bewijze, door bijv. den tekst mede te deelen van de verklaring, die door onzen Minister van Buitenlandsche Zaken aan den heer Belmont over het woord *enforcement* is gevraagd, *en van het antwoord*, dat daarop door den Amerikaanschen gezant gegeven is. Dat zal het beste middel zijn, om te bewijzen, of er al dan niet eene dictionnaire van Webster in het spel geweest is. Zonder dat bewijs, blijven wij *ons* als goed ingelicht beschouwen, ondanks en welligt juist *wegens* de zoogenaamde logenstraffing van het ministeriële Blad.»

Wij vernemen, dat de eigendom van den *'s Gravenhaagschen Nieuwsbode* aan zekere combinatie is verkocht,

zoodat dit blad, met 1 Januarij e. k., in andere handen zal overgaan.

De *Amsterd. Cour.*, die, tot heden, van de zaak van Gibson geene enkele syllabe heeft gerept en hare lezers alzoo van de geheele toedragt, ten eenenmale, onkundig heeft gelaten, haast zich *thans*, om het berigt van het bladje uit de residentie, waarin het gebeurde met de dictionnaire wordt tegengesproken, op te nemen!

Wij zullen nu zien, of de *Amsterdamsche* (indien ze geen telegrafisch tegenbevel ontvangt) loijaal genoeg zal zijn, om ook het antwoord van den *Echo Universel* mede te deelen. En nu ze eenmaal het ijs gebroken heeft, mogen we thans binnen kort het oordeel der « onafhankelijke » *Amsterd. Cour.* over de voortreffelijke leiding onzer Buitenlandsche Zaken gewis vernemen.

---

* In de zitting van den Gemeenteraad alhier van heden, is na onderzoek der geloofsbrieven van de nieuw benoemde leden, de heeren Jordens en Waldeck, tot hunne toelating besloten. Onder anderen, is ingekomen eene sommatie van de heeren Lorenceau en Co., te Parijs, directeuren der gaz-onderneming alhier, tot uitbetaling eener som van *f* 16,388,49, wegens hetgeen zij meenen, dat hun, volgens art. 22 van het bestaande contract nopens de gazverlichting te dezer stede, zoude toekomen tengevolge van den verhoogden prijs der steenkolen. — Welk stuk ter lezing is gelegd.

De gemeente-begrooting voor 1855, alsnu in behandeling komende, heeft omtrent sommige posten tot eenige woordenwisseling aanleiding gegeven. Onder anderen is, op het voorstel van den heer Bervoets, besloten, in de volgende zitting eene commissie te benoemen, ten einde te onderzoeken en verslag uit te brengen der zaak, wegens de bestaande hallen, met het oog op de verminderde opbrengst dier inrigtingen, en de kosten, aan de zaak verbonden.

Voorts zijn op voorstel van den heer de Pinto, de commissiën *a*, voor de huishouding der gemeente en *b*, voor de plaatselijke belastingen uitgenoodigd een nader rapport uit te brengen over de inrigting van het stedelijk gymnasium en daaromtrent een bepaald voorstel te doen.

De voortzetting der beraadslagingen over de begrooting is bepaald op morgen, ten één ure.

---

* De gewone audientie van den Minister van Marine zal op Vrijdag aanstaande, den 27 dezer, *niet* plaats hebben.

---

* Ingevolge de veelvuldige brieven en mondelinge aanzoeken, aan predikanten van de Nederl. Hervormde gemeente te 's Gravenhage, inzonderheid aan de heeren D. Molenaar en F. de Willigen, over het fonds van wijlen mevrouw de weduwe Juijnboll, voor eenige studerende jongelingen, die tot de H. dienst worden opgeleid, bestemd, zijn zij genoodzaakt langs dezen weg bekend te maken, dat de beschikking der testatrice zich in dezen meer bijzonder bepaald heeft tot 's Gravenhage, zoodat door de reeds alhier gedane aanvragen alle verdere aanzoeken van buiten overtollig geworden zijn.

---

* In de heden gehouden zitting van den Hoogen Raad der Nederlanden (Kamer van Strafzaken) heeft de adv.-gen. Deketh zijne conclusie genomen in zake J. de Vries, die zich in cassatie had voorzien tegen een arrest van het Hof in Noord-Holland, waarbij hij wegens het schrijven van eene brochure, get.: « *Een standbeeld in den zak*, door Asmodée, » met bevestiging van het vonnis der arrond-regtbank te Amsterdam, is veroordeeld tot eene correctionele gevangenisstraf van drie maanden. Al de aangevoerde middelen van cassatie als ongegrond beschouwende, concludeerde de adv.-gen. tot verwerping van het beroep met veroordeeling van den requirant in de kosten. De uitspraak is bepaald op 14 Nov. aanstaande.

---

* Gisteren middag heeft te Loosduinen eene vreesselijke misdaad, een vadermoord, plaats gehad, die men verhaalt dat zich volgender wijze zou hebben toegedragen: vader en zoon, te Scheveningen woonachtig, werkten met andere personen van laatstgemeld dorp aan de zeeweringen bij Loosduinen. Ten gevolge van den fellen regen had men het werk gestaakt en schijnt men zich alstoen in een keet met jenever drinken bezig te hebben gehouden. Tusschen vader en zoon, die beschonken waren, twist ontstaan zijnde, moeten beiden naar buiten gegaan zijn om te vechten. Nadat zulks een poos geduurd had, wilde de vader zich van zijn spa bedienen. De zoon dit bemerkende, moet een mes te voorschijn gehaald hebben en daarmede zijn vader twee wonden in de buik hebben toegebragt, welke dezen levenloos deden nederzijgen. De naam van den verslagene is Arie Koning, een man, die al hetgeen hij verdiende aan den drank besteedde, op den duur meer beschonken dan nuchter en in dien staat voornamelijk zeer twistziek was, die dan ook eene groote menigte vonnissen ten zijnen laste had. De zoon is een jongeling van 26 jaren, die zich ook wel eens aan het misbruik van sterken drank te buiten ging en alsdan in eenen staat van opgewondenheid verkeerde, die aan razernij grensde. Hij is nog gisteren herwaarts gebragt, en in het huis van burgerlijke en militaire verzekering opgesloten. Men verneemt nog dat Koning ruim vijftig jaren oud was. Hij was gehuwd, doch sedert tien jaren van zijne vrouw en kinderen verwijderd en van eerstgemelde van tafel en bed gescheiden.

De vrouw heeft steeds als eene ijverige huismoeder *alléén* voor het gezin den kost moeten verdienen. Koning heeft zich, zoo verzekert men, nooit om zijn gezin bekreund; en gedurende den tijd, dat hij met zijne vrouw nog huisde, altijd alles aan den jenever prijs gegeven; dat zijn de geruchten die in omloop zijn. De justitie heeft dadelijk een naauwkeurig onderzoek ingesteld. Meerdere bijzonderheden zullen uit het verdere onderzoek der zaak blijken.

---

* Het onweder dat gisteren avond heeft plaats gehad, heeft in de stad Delft eenige schade aangebragt. De bliksem heeft eene wiek van een molen in het Zuid-einde der stad getroffen en is eene woning digt daarbij gelegen ingeslagen, waardoor de muur van dit erf geheel is omgevallen.

---

* Den 16 dezer is te Spijk, in den hoogen ouderdom van ruim 83½ jaar, overleden de heer S. J. Groenewalt, gedurende 61 jaren genees-, heel- en vroedmeester aldaar, nalatende 7 kinderen, 4 behuwdkinderen, 23 kleinkinderen en 29 achterkleinkinderen.

---

* Het Bestuur van het Genootschap voor Landbouw en Kruidkunde te Utrecht, heeft ter kennisse van belanghebbenden gebragt, dat de prijs van honderd guldens, uitgeloofd door Z. M. den Koning, voor den inzender van het beste plan eener Landbouwershoeve, is toegekend aan het antwoord, ingezonden door den heer J. Frakken, opzigter bij den Provinciale Waterstaat in Friesland en dat de antwoorden ingezonden, onder de spreuken: « de Herderen », « Zeige mir deinen pflug » u. e. w. en « Ceres », op franco aanvrage kunnen worden terug ontvangen bij den Secretaris van het Genootschap, den heer Taddel.

---

* Naar aanleiding van art. 9 van het programma voor de Kon. Ned. tentoonstelling van landbouw te Arnhem, wordt bekend gemaakt, dat de uitreiking der prijzen aan de bekroonden zal plaats hebben op Zaturdag, den 4den November e. k. des namiddags ten 2 ure, in het lokaal *Musis Sacrum*, te Arnhem. De trekking der loterij van voortbrengselen, werktuigen en gereedschappen, is bepaald op Zaturdag, 4 November, des morgens ten 10 ure, op het raadhuis te Arnhem.

Het examen naar den vakanten schoolonderwijzerspost te Nijbroek zal den 22 en 23 December plaats hebben.

Den 21 dezer is van de werf van den scheepsbouwmeester J. Kater Pz. te Monickendam te water gelaten, het campagne barkschip *Stad Leijden*, groot ongeveer 270 lasten, gebouwd voor eene rederij onder directie van de heeren Craandijk en Dercksen te Amsterdam; zullende gevoerd worden door kapt. C. C. Ruige.

Eergisteren avond heeft Ds. Meijboom, te Groningen, ten aanhoore van eene buitengewoon talrijke schare, in de A-kerk zijne afscheidsrede gehouden, naar aanleiding van tekstwoorden te vinden 1 Joh. II vs. 28. Naar men zegt, zal deze rede eerstdaags in het licht verschijnen.

De heer Louis Veneman te 's Hertogenbosch heeft een altaar vervaardigd in den renaissance stijl, welke bestemd is voor de R. Kath. Kerk te Soerabaija.

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Amsterdam zijn op 22 tot 23 dezer aangegeven 5 mannen en 5 vrouwen, waarvan in het hospitaal zijn opgenomen 2 mannen en 2 vrouwen; er bleven in behandeling 17 personen.

— Te Utrecht zijn den 21 dezer bijgekomen 9 cholera-lijders; er bleven in behandeling 103.

— Te Leijden zijn den 21 dezer bijgekomen 21 cholera-lijders; er bleven in behandeling 23.

— Te Amersfoort zijn den 21 dezer bijgekomen 3 cholera-lijders; er bleven in behandeling 3.

— Te Vlissingen waren tot den 20 dezer aangetast 77 personen, waarvan 18 van de burgerij, 2 van het garnizoen, en 57 van de marine, hersteld 44 personen, waarvan 41 van de marine, overleden 33: 16 van de burgerij, 1 van de inf., 16 van de marine; er bleven in behandeling *geene*.

— Te Groningen zijn van 18 tot 20 dezer door de cholera aangetast 30 personen, 3 hersteld, en 15 overleden; er bleven in behandeling 39 personen.

— Te Obergum zijn 7 personen aangetast, waarvan 4 overleden zijn.

Te Veenhuizen zijn van den 13 tot den 20 dezer bijgekomen 72 cholera-lijders, overleden 42.

— Te Maastricht heeft de cholera opgehouden; van de ongeveer 200 personen, zijn er 81 overleden. Al de slagtoffers, op één na, behooren tot de lagere klasse.

Op 12 Sept. bij het uitzeilen van *Curaçao* naar St. Eustachius, bevond zich het état-major en de verdere equipage van Zr. Ms. brik van oorlog *de Lijnx*, in den besten welstand; het schip was nog geheel en al bevrijd van de gele koorts.

)(**Voorst**, 22 October. Wij vernemen, dat de politie in deze gemeente met nieuwjaar anders zal worden ingerigt. In de plaats van de gewone vijf veldwachters zullen er voortaan slechts vier zijn, die onder de onmiddellijke bevelen van een opperveldwachter zullen staan; deze zal het dubbele jaarlijksche tractement van de gewone veldwachters genieten (*f* 380.)

Hoewel zij meer geld kost, juichen wij toch deze verandering toe; den Burgemeester, als commissaris van politie, overladen met andere werkzaamheden, is het, vooral in gemeenten van dien grooten omvang als Voorst, onmogelijk, de veldwachters behoorlijk na te gaan. Wij verwachten dat het boodschappen doen voor ontvangers, notarissen en eenige andere nog bestaande kwade praktijken, onder die lieden zullen ophouden, om plaats te maken voor meerdere activiteit in hunne betrekking, te meer daar wij meenen te weten, dat de veldwachters voor het vervolg leden van het afschaffings-genootschap zullen moeten zijn, althans zich geheel van het gebruik van den verderfelijken sterken drank zullen hebben te onthouden.

Deventer, 22 October. Heden avond nam ds. Zaalberg van deze gemeente afscheid, naar aanleiding van 2 Cor. 6: 1. Eene ontelbare menigte was van alle zijden zamengevloeid en het ruime kerkgebouw kon ze te naauwernood bevatten. Als uitmuntend mensch, zoowel als uitnemend evangelie-dienaar zal Zaalberg hier lang in aandenken blijven.

\#\#\# **Aalten**, 22 Oct. Gisteren heeft Z. Exc. L. G. graaf van Limburg Stirum, staatsraad, commissaris des Konings van Gelderland, bij het eerste bezoek in [illegible] gemeente, na een en ander nagegaan en audientie verleend te hebben aan de verschillende autoriteiten, commissiën [illegible] anderen, de zeer fraaije stoomspinnerij enz. van den [illegible] J. H. J. Driessen alhier, bezocht, hiertoe uitgenoodigd [illegible] den heer griffier der Staten, Mr. L. A. J. W. baron [illegible] tot Oldhuis. Tot dat einde waren die heeren door den [illegible] Driessen met deszelfs rijtuig afgehaald aan het gemeentehuis. Daarna ten huize van den heer Driessen gerecepieerd [illegible] heeft Z. Exc. de reis voortgezet naar Doetichem en [illegible] hier eene bijzonder goeden indruk achtergelaten.

— In het naburige Terborgh heerscht eene ziekte [illegible] de kalveren; voornamelijk worden de halfjarigen en [illegible] gen daardoor aangetast. Reeds zijn er in korten tijd [illegible] gestorven. Men gelooft echter dat het de longziekte [illegible]

Vlissingen, 22 Oct. Zr. Ms. fregat *de Ru[illegible]* gisteren uit het dok naar de reede gezeild.

— In de afgeloopen week is het sloopen aanbesteed [illegible] Zr. Ms. stoomschip *Hekla*, voor de som van *f* 970[illegible]

Heusden, 20 October. Het stelligste berigt [illegible] 's Hertogenbosch, geeft ons de tijding, dat men [illegible] aan de uitwatering niet stil zit; volgens dat berigt [illegible] op aanzoek van een hoog geplaatst persoon, de [illegible] ingenieur van den waterstaat in deze provincie [illegible] zijn met een nieuw plan van uitwateringskanaal [illegible] noch op het Vlocispui (alias Bossche Zeehaven), no[illegible] den Amer zou uitloopen, maar dood eenvoudig [illegible] geleid van de Dieze bij de stad 's Hertogenbosch naar de Maas bij Hedikhuizen. Plannen en teekeningen [illegible] reeds in gereedheid. (*de Tijd.*)

224ste Nederlandsche Staats-Lote[illegible]

10e LIJST. 5e KLASSE.

Uitgekomen hooge prijzen:

Nº. 16954 *f* 25,000; Nº. 14858 en 8900 *f* 100[illegible]

Prijs-Courant der Effecten

AMSTERDAM, 24 October 1854.

	Pct.			Pct.	
Nederland.	Pct.		**Rusland.**		
Ned.W.Schuld.	2½	58⅝ ⅞ ¾		Pct.	
Dito Certificat.	3	70⅜	*Hope*1798/1816	5	98[illegible]
Dito Dito	4	88½ ⅝ ⅜	Dito 1828/1829	5	99[illegible]
O. I. Leening.	4		Cert.1831/1838	5	81[illegible]
Amort. Syndic.	3½		Dito Dito	4½	82[illegible]
Hand.-Maats.	4½		Dito *Hope*	4	
Belgie.			Dito *Stieglitz*	5	71[illegible]
Certificaten.	2½		Dito dito 5e Ser.	4	
Dº *Rothschild*	2½	48	Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito	6	
Obligatiën	3				
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	1	18	Obligatiën	4	
Dito Buitenl.	3	37½			
Dº Binnenl. ⁶/m.	3	32¼ 5/16	**Oostenrijk.**		
Bew. Sp. Com.		5¼ 5/16	Metalliek	5	[illegible]
Amort. Schuld.		4 13/16	Dito bet. Amst.	5	[illegible]
Portugal.			Dito lett.B.	5	[illegible]
Londen nieuwe.	3	35¾ 13/16	Dito 1847	2½	[illegible]
Dito uitgest	4		Dito 1851/1852	2½	[illegible]

Mexic, te Lond. 3 pct. 21⅝, 11/16; dito Onb. [illegible] Peru 4½ pct. 68⅞, 69.

Bij algemeen tamelijk veel affaire was de markt in [illegible] soorten zeer willig, inzonderheid ten opzigte van Ho[illegible]tenrijksche fondsen, men wil dat de hoogere buitenl. [illegible] oorzaak van deze rijzing is.

FRANKFORT, Maandag 23 Oct. Metalliek [illegible] Spanje binnenl. 3 pct. 31⅜; dito 1 pct. 17 9/16 [illegible] Lond. 116¾; dito Parijs 92⅞; dito Weenen 96[illegible]

LONDEN, Maandag 23 October. Consols op [illegible] 94⅝, ¾; N. Mexic. 3 pct. 23¼, ⅜, 23⅛, ⅜; Peru N. [illegible] Gren. Uitg. 6; Sardinie 5 pct. 88½; Spanje buiten[illegible] 37½; dito 1 pct. 18⅜, ¼, 18⅛, ⅜; dito Certific. [illegible] Passiven 4¾, 5; Russen 4½ pct. 84; dito 5 pct. [illegible] 2½ pct. 62; dito 4 pct. 91; Turksche leening [illegible]

PARIJS, Maandag 23 October. Fr. 4½ pct. 98.75 [illegible] pct. 76; Sp. binn. 3 pct. 32¾; dito 1 pct. 18 [illegible]

WEENEN, Maandag 23 October. N. Metall. 84½ [illegible] 96½; Bankactien 1245; Lomb. 92½; Zilver 24½ [illegible] Londen 11.54; dito op Parijs 143.

MADRID, Vrijdag 20 October. Sp. 3 pct. [illegible] 1 pct. 17⅞.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.